

СХВАЛЕНО
Педагогічною радою
ДМШ №1 ім. П. Майбороди

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор ДМШ№1
ім. П. Майбороди

Протокол №1
від 05 вересня 2022р.

_____Є.Дудник
наказ № 26/1- Д
від 05 вересня 2022р.

**Освітня програма з музичного мистецтва
Полтавська дитяча музична школа №1 імені П. Майбороди
Полтавської міської ради
початкового базового підрівня,
складена на основі типової навчальної програми
«Музичний інструмент Саксофон»**

Полтава
2022

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня навчальна програма з навчальної дисципліни «Музичний інструмент саксофон» забезпечить учням можливість застосовувати набуті в процесі навчання компетентності для творчої самореалізації в повсякденному житті, а також подальше здобуття мистецької освіти професійного спрямування в системі фахової передвищої освіти або на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти.

Освітній процес з навчальної дисципліни «Музичний інструмент саксофон» здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю. Основною формою занять є *індивідуальний урок*.

Навчання проводиться за модулями. Кожен модуль передбачає формування певної частини компетентностей, що стають основою для подальшого навчання

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Перший рік навчання

Завдання: розширення виконавського діапазону: верхній та нижній регістри; оволодіння технікою виконання мелізму форшлаг; вдосконалення виконання основних штрихів та їх комбінації (*detache, legato, staccato, non legato*); оволодіння складними динамічними відтінками; розвиток навичок самоконтролю, методи самоконтролю; робота над художнім образом музичного твору.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
Модуль 1. Ритмічні групи Штрихи Верхній регістр Твір складної форми Звуки нижнього регістру Мелізми в музиці	Опрацювання ритмічних груп: тріолі, квартолі різними комбінаціями штрихів у мажорних та мінорних гамах до 2-х знаків арпеджіо (довгі, короткі). Вдосконалення техніки виконання штрихів: <i>detache, legato, staccato, non legato</i> .	Відтворює ритмічні групи: тріолі, квартолі в різних комбінаціях штрихів в гамах до 2-х знаків. Виконує зв'язно та точно арпеджіо та обернення тонічних тризвуків у ладах. Демонструє рівність звучання між регістрами. Володіє технікою виконання основних штрихів: <i>detache, legato, staccato, non legato</i> . Демонструє виконання

	<p>Верхній регістр: положення амбушюру, дихання, динамічні відтінки, <i>riano</i> у верхньому регістрі. Технічні труднощі виконання.</p> <p>Особливості будови та зміст сонатини.</p> <p>Нижній регістр. Розширення виконавського діапазону. Техніка виконання звуків нижнього регістру. Вдосконалення якості та виразності звуку через слуховий контроль.</p> <p>Мелізми в музиці. Правила виконання короткого та довгого форшлагів.</p>	<p>штрихів в різних комбінаціях.</p> <p>Володіє технікою виконання динамічних відтінків у верхньому регістрі, демонструє правильну постановку амбушюру та вміє формувати струмінь повітря та його швидкість під час виконання звуків верхнього регістру. Знає та орієнтується в музичній формі, тональному плані. Демонструє емоційне та темброве забарвлення в структурних розділах форми. Володіє технікою дихання, грамотно розподіляє повітря відповідно до будови музичної фрази.</p> <p>Грає звуки нижнього регістру, демонструючи яскравий, щільний, стабільний звук, а також гнучкість амбушюру та видиху під час виконання технічного матеріалу та п'єс із застосуванням звуків першої та малої октав. Чисто інтонує, демонструє різноманіття тембрового забарвлення звуку.</p> <p>Знає графічне зображення короткого та довгого форшлагів, трелей. Володіє технікою виконання короткого та довгого форшлагів.</p>
<p>Модуль 2. Техніка виконання динамічних відтінків та</p>	<p>Техніка виконання складних динамічних відтінків: <i>pp</i>, <i>ff</i>, <i>sforzando</i>.</p>	<p>Володіє технікою виконання складних динамічних відтінків: <i>pp</i>, <i>ff</i>, <i>sforzando</i>.</p>

<p>штрихів. Методи самоконтролю. Робота над художнім образом музичного твору</p>	<p>Методи самоконтролю під час виконання домашнього завдання. Розвиток слухового, візуального, внутрішнього контролю</p> <p>Фразування та форма. Музичні засоби виразності. Опанування складних ритмічних малюнків.</p> <p>Передача художніх образів музичного твору за допомогою засобів музичної виразності гри на саксофоні.</p>	<p>Демонструє тембровозабарвлений звук у всіх динамічних нюансах.</p> <p>Працюючи самостійно, використовує методи самоконтролю, такі як: слуховий, візуальний, внутрішній. Вміє працювати з тюнером та метрономом, грає перед дзеркалом для візуального контролю за постановкою виконавського апарату. Виявляє власні помилки під час гри, вміє самостійно корегувати недоліки виконання.</p> <p>Розуміє будову форми п'єс. Використовує музичні засоби виразності. Демонструє чітке виконання складних ритмічних малюнків. Вміло застосовує виконавські прийоми гри для відображення художнього задуму музичного твору. Застосовує опановані засоби музичної виразності для розкриття характеру та художнього образу музичних творів, які виконує.</p> <p>Застосовує методи слухового та внутрішнього контролю. Демонструє відповідний ступінь виразності під час виконання музичних творів: звуковедення, фразування, чітку артикуляцію та штрихи, динаміку, правильний розподіл виконавського дихання</p>
---	--	--

Завдання підсумкового контролю: грає напам'ять етюд, твір складної форми і п'єсу.

Під час виконання програми підсумкового контролю учень/учениця:

– грає впевнено, демонструючи якісне звуковедення, фразування, чітке виконання штрихів та динамічних відтінків;

– виконує програму напам'ять з відповідним ступенем виразності та емоційності.

Другий рік навчання

Завдання: опанування основної та допоміжної аплікатури звуків третьої октави; опанування техніки виконання штрихів: *portato, marcato, martele*; ознайомлення з особливостями будови твору складної форми – сонатини; опанування навичок виконання творів кантиленного характеру; подальша робота над звуком та тембром інструмента.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
<p>Модуль 3. Моторика. Кантилена. Твір великої форми. Читання нот з листа</p>	<p>Гами до 3-х знаків арпеджіо (довгі, короткі), тонічний тризвук. Методи подолання технічних труднощів. Гра гам різними комбінаціями штрихів.</p> <p>Кантилена. Техніка виконання творів кантиленного характеру.</p> <p>Формування навичок читання з листа п'єс.</p> <p>Твір великої форми: соната. Особливості будови та зміст.</p>	<p>Виконує гами до 3-х знаків у дві октави, у гамах грає терції, тризвуки арпеджіо під метроном у помірному та швидкому темпах. Демонструє чіткість і рухливість пальців під час виконання гам.</p> <p>Виконує твори антиленного характеру. Вміє грамотно астосовувати артикуляцію, штрихи, динамічні відтінки під час виконання кантилени для створення музичного образу. Володіє прийомом звуковедення, демонструє плавні переходи між звуками різних регістрів. Вміє швидко, орієнтуватися в тексті, грамотно проаналізувати, розібрати та виконати незнайомий твір. Виконує музичний твір сонатної форми, рієнтується в розділах музичної форми, передає контрастні співвідношення емоційного стану, демонструє цілісність форми. Знає за яким принципом розташовані частини сонати. Вміє передати художній образ твору, вірно поєднує частини сонати,</p>

	<p>Техніка виконання штрихів: portato, marcato, martele.</p> <p>Самостійна робота з нотним текстом.</p>	<p>зберігаючи цілісність її форми. Володіє технікою виконання штрихів: portato, marcato, martele. Знає, який початок звуку (атака), стаціонарна частина та закінчення звуку повинні бути під час виконання цих штрихів. Відтворює якісно та практично застосовує штрихи portato, marcato, martele. Вміє самостійно працювати з нотним матеріалом. Аналізує музичний твір, розподіляє штрихи, динамічні відтінки і дихання залежно від характеру твору та фразування</p>
<p>Модуль 4. Розвиток рухливості пальців. Вдосконалення навичок виконавського дихання. Організація самостійної роботи над музичним твором.</p>	<p>Допоміжна аплікатура звуків мі, фа, фа-дієз третьої октави.</p> <p>Розкриття технічних можливостей інструмента.</p> <p>Техніка виконавського дихання. Тембр звуку.</p> <p>Самостійний розбір та вивчення нескладного музичного твору.</p> <p>Культура публічного виступу.</p>	<p>Знає допоміжну аплікатуру звуків мі, фа, фа-дієз. Застосовує аплікатуру під час виконання пасажів та складних технічних місць. Володіє достатньою швидкістю пальцевої техніки для виконання творів. Виконує вправи для розвитку пальцевої техніки, демонструє чіткість виконання та точність роботи пальців. Володіє технікою виконавського дихання у повному обсязі (тривалість видиху не менш 15-20 секунд звучання інструмент а у всіх регістрах). Вміло використовує різні звукові тембри залежно від виконуваного музичного твору.</p> <p>Розбирає та вивчає самостійно нескладний музичний твір напам'ять. Демонструє точне виконання штрихів та динамічних відтінків. Під час виконання втілює художній образ твору. Знає основні правила підготовки до публічного виступу. Відчуває себе впевнено на сцені. Демонструє культуру поведінки на сцені</p>

Завдання підсумкового контролю: грає напам'ять етюд, твір великої форми і п'єсу.

- Під час виконання програми підсумкового контролю учень/учениця:
- використовує опановані штрихи, виконавські прийоми для передачі художнього образу музичних творів;
  - демонструє темброве забарвлення звуку, користується слуховим контролем якості звуку;
  - демонструє артистичність та осмисленість під час виконання.

Третій рік навчання.

Завдання: вдосконалення артикуляції, розвиток техніки пальців, амбушюру, виконавського дихання; ознайомлення з творами великої форми (варіації та сюїта); практичне застосування прийому vibrato; робота над художнім образом із засвоєнням агогіки.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
<p>Модуль 5. Вдосконалення виконавських навичок. Прийом vibrato. Робота з твором великої форми</p>	<p>Розвиток дрібної техніки в гамах до 4-х знаків, гра гам тріолями, квартолями, різними комбінаціями штрихів та в різних темпах. Хроматична гама.</p> <p>Вдосконалення техніки роботи язика.</p> <p>Робота з твором великої форми (варіації). Будова форми. Тональний план.</p>	<p>Визначає та розподіляє необхідний об'єм повітря під час гри гам. Відтворює різні ритмічні малюнки в одному метрі. Виконує технічно та зв'язано арпеджію акорди та їх обернення. Володіє базовими штрихами, динамічними відтінками, орієнтується в ритмічних малюнках під час гри вправ та етюдів. Демонструє точність, рухливість техніки роботи язика. Виконує просту, тверду та м'яку атаку. Виконує цілісно твір варіаційної форми. Знає та розуміє будову твору. Об'єднує всі частини варіацій за змістом та характером. Розуміє та передає емоційне та темброве забарвлення в частинах твору. Володіє технікою дихання, грамотно розподіляє повітря відповідно до будови музичної фрази. Розуміє та орієнтується в</p>

	<p>Техніка виконання прийому vibrato.</p>	<p>тональних планах. Використовує у творі опановані технічні прийоми. Володіє технікою виконання vibrato. Виконує вправи для розвитку гнучкості звуку та амбушюру, контролює інтонацію та тембр звуку, демонструє плавне коливання звуку, виконує vibrato з різною швидкістю, а також з прискоренням та уповільненням коливань. Застосовує vibrato у творах кантиленного характеру.</p>
<p>Модуль 6. Читання нот з листа. Мелізми. Робота з твором великої форми. Агогіка</p>	<p>Читання з листа нескладних вправ, етюдів, музичних творів.</p> <p>Робота з твором великої форми (сюїта).</p> <p>Гнучкість губного апарату та виконавського дихання під час виконання широких інтервалів та пасажів. Освоєння виконання мелізму: трелі.</p> <p>Агогіка в контексті фразування та стилістичних особливостей твору.</p>	<p>Читає з листа текст у повільному темпі: орієнтується в метроритмі, відтворює динамічні та штрихові малюнки, розуміє будову музичної фрази та відтворює її під час виконання твору. Виконує контрастні частини сюїти. Усвідомлює та передає характер як кожної частини окремо, так і логічно об'єднує всі частини за будовою та художнім змістом. Демонструє гнучкість виконавського видиху та роботи амбушюру під час виконання широких інтервалів та довгих пасажів у різних регістрах. Розпізнає графічне зображення мелізму в нотному тексті. Виконує комплекс вправ для вдосконалення роботи пальців під час гри трелей. Демонструє відповідність штрихової палітри характеру музики. Розуміє термін агогіка, демонструє</p>

		агогіку в п'єсах як прийом художньої виразності.
--	--	--

Завдання підсумкового контролю: грає напам'ять етюд, твір великої форми і п'єсу.

Під час виконання програми підсумкового річного контролю учень/учениця:

– демонструє впевненість під час гри, гнучкість і технічність у виконанні;

– точно відтворює стилістику творів з урахуванням динамічних, тембрових, темпових та характерних особливостей;

– виконує музичні твори, застосовуючи слуховий контроль, прагне до виразності;

– демонструє впевненість та сконцентрованість на сцені, розкриває емоційнообразний зміст музичного твору.

Четвертий рік навчання

Завдання: подальша робота над вдосконаленням якості звуку; робота з резонаторами; ознайомлення з твором у формі рондо; вдосконалення виконавської техніки.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
<p>Модуль 7. Подальше вдосконалення техніки гри на інструменті. Темпові відхилення в музичних творах. Розвиток музичної пам'яті</p>	<p>Ускладнення вивчених технічних та штрихових прийомів на прикладі виконання гам до 4-х знаків. Гра в помірному та швидкому темпах з метрономом. Методи роботи над подоланням технічних труднощів. Робота над звуком та тембром на основі творів кантиленного характеру.</p> <p>Темпові відхилення <i>rubato, rallentando, ritardando, accelerando, ad libitum, ritenuto.</i> Особливості застосування</p>	<p>Виконує мажорні та мінорні гами до 4-х знаків у помірному та швидкому темпах з метрономом різними ритмічними групуваннями та тривалостями.</p> <p>Демонструє навички звуковедення під час виконання тризвуків, Д7, зм. VII7 з оберненнями. Демонструє культуру звуку. Володіє гнучким, еластичним та багатограним у динамічному співвідношенні звуком. Розуміє значення термінів <i>rubato, rallentando, ritardando, accelerando, ad libitum, ritenuto</i> та</p>

	<p>в музичному творі.</p> <p>Розвиток музичної пам'яті.</p>	<p>застосовує їх під час виконання творів.</p> <p>Постійно виробляє навички вивчення тексту напам'ять через структурування та деталізації музичного твору.</p>
<p>Модуль 8. Фізіологічні резонатори. Подальша робота над виконавською віртуозністю. Твір у формі рондо. Напрями і стилі сучасної музики</p>	<p>Особливості роботи фізіологічних резонаторів (горло, гортань, ротова порожнина, трахея) та їх положення в процесі звукоутворення.</p> <p>Формування навичок технічного виконання віртуозних творів.</p> <p>Твір у формі рондо. Особливості будови.</p> <p>Твори сучасної музики. Особливості стилів.</p>	<p>Користуючись слуховим контролем вміє правильно формувати положення фізіологічних резонаторів для досягнення якісного звучання та тембру інструмента.</p> <p>Під час виконання творів рухливого характеру, демонструє якісне звукоутворення та звуковедення, чітку роботу пальців, гнучкість струменю повітря.</p> <p>Користується слуховим контролем.</p> <p>Виконує твір у формі рондо. Знає будову твору, визначає теми рефрену та епізодів. Передає характер тем з використанням темброво-динамічних співвідношень, демонструє цілісність виконання твору.</p> <p>Відтворює відповідні до стилю штрихові, динамічні та артикуляційні особливості стилів.</p> <p>Визначає тональність, розмір, стиль, музичну форму; визначає та будує музичні фрази; відтворює штрихи; вміло використовує допоміжні аплікатури.</p>

Завдання підсумкового контролю: грає напам'ять етюд, твір великої форми і п'єсу.

Під час виконання програми підсумкового річного контролю учень/учениця:

- демонструє якісний, гнучкий, виразний звук, чисто інтонує;
- демонструє гнучкість і технічність у виконанні;

- відтворює стилістику творів, застосовуючи певні штрихові, динамічні, артикуляційні та характерні особливості;
- точно передає характер та образ музичного твору опанованими засобами музичної виразності;
- демонструє артистичну свободу, захоплення процесом виконання.

П'ятий рік навчання

Завдання: вдосконалення виконавських навичок; ознайомлення з стилістичними особливостями виконання музичних творів різних епох; розвиток образного та асоціативного мислення; вдосконалення навичок самоконтролю.

Цей рік є заключним етапом середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти, тому головна увага приділяється підготовці програми підсумкового іспиту, відтворенню та втіленню в музичних творах художніх образів, технічній досконалості

Навчальні модулі	Зміст навчання	Результати навчання
<p>Модуль 9. Вдосконалення виконавських навичок. Робота з твором великої форми</p>	<p>Вдосконалення прийому звуковедення та артикуляції в гамах до 5-ти знаків. Гра інтервалів, тризвуків, Д7, зм. VII7 з оберненнями.</p> <p>Твір великої форми – концерт. Будова та тональний план</p> <p>Вдосконалення навичок філірування звуку в процесі роботи над творами кантиленного характеру.</p> <p>Прийоми: frullato, slap, звуки фальшивої аплікатури.</p>	<p>Виконує гами до 5-ти знаків, демонструє зв'язність та цілісність під час виконання штрихів, чітку артикуляцію.</p> <p>Виконує чітко та виразно різні ритмічні групи у швидкому темпі. Виконує частини концерту, розкриває їх образний зміст зі збереженням цілісності форми. Розуміє та орієнтується в тональних планах.</p> <p>У процесі гри демонструє поступове посилення та ослаблення звуку, плавну зміну динаміки. Відтворює еластичний, рухливий, динамічний, м'який звук. Знає умовне позначення frullato, slap, звуків фальшивої аплікатури в нотному тексті. Володіє технікою виконання</p>

	<p>Створення художнього образу музичного твору та відображення його емоційного змісту</p>	<p>зазначених прийомів та застосовує їх у музичних творах відповідно до їх стилістики. Розкриває художньо образний зміст музичного твору та відображає його в процесі виконання за допомогою засобів музичної виразності. Створює емоційний настрій та демонструє заглиблення в процес виконання.</p>
<p>Модуль 10. Підготовка до випускного іспиту. Фразування. Особливості виконання творів різних епох</p>	<p>Вдосконалення набутих виконавських навичок на основі виконання гам до 5-ти знаків.</p> <p>Вдосконалення навичок інтонування та фразування, відчуття форми.</p> <p>Навички сценічної витримки та формування артистизму.</p> <p>Стилістичні особливості виконання музичних творів різних епох: Бароко, Класицизму, Романтизму та сучасна музика. Характерні риси виконання.</p>	<p>Виконує технічно та зв'язано арпеджіо акорди та їх обернення. Володіє базовими штрихами, динамічним відтінками, орієнтується в ритмічних малюнках під час гри вправ та етюдів. Розуміє та будує фрази в технічному матеріалі. Вміє будувати фрази, виявляє структуру, інтонаційну та динамічну вершину, розвиток мелодії. Застосовує агогічні, артикуляційні, динамічні засоби виразності. Проявляє єдність сформованих музичноінтелектуальних, виконавських і творчо комунікативних властивостей, здатен до емоційно-вольової саморегуляції, що проявляється в донесенні художньо-образного змісту виконуваного твору. Орієнтується в особливостях виконання музики різних епох. Знає основні відмінні риси. Розуміє, яким повинен бути тембр звуку, динаміка та особливості</p>

	Інтерпретація художнього твору	виконання штрихів. Вміє під час виконання передати художній задум твору, інтонаційну атмосферу, застосовуючи набуті знання та навички виконавства.
--	---------------------------------------	---

Завдання підсумкового контролю: грає напам'ять етюд, 2 різнохарактерні твори та твір великої форми.

Під час виконання програми **підсумкового контролю** учень/учениця:

- демонструє опановані навички виконавської майстерності;
- застосовує сучасні виконавські прийоми та опановані засоби музичної виразності;
- передає образний зміст виконуваних творів, створює емоційний стан відповідно до змісту музичних творів;
- точно відтворює нотний текст творів та виконує поставленні технічні завдання.